

การศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม: การวิจัยเชิงผสมผสาน

ลัดดา แสงเพชร, สรพงษ์ เจริญกฤตยาวุฒิ และณัฐกฤตา งามมีฤทธิ์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
อีเมลล์: Email: jifff30@gmail.com

Received: November 11, 2019 Revised: November 28, 2019 Accepted: December 2, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อค้นหาองค์ประกอบของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จังหวัดชลบุรี และ 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม กับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิจัยนี้จำแนกออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะแรก การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อค้นหาองค์ประกอบของทักษะทางสังคม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จังหวัดชลบุรี โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กับผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ จำนวน 3 คน และครูผู้สอนจำนวน 4 คน ซึ่งพบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีความอึดตัวเป็นอย่างดี และข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เชิงความหลัก ระยะที่สอง การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ (ระยะที่ 1) ไปตรวจสอบยืนยันด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จังหวัดชลบุรี ในปีการศึกษา 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งพัฒนาจากข้อค้นพบที่ได้จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันอันดับสอง

ผลการวิจัยในส่วนของการการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เชิงความหลัก พบว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การทำงานเป็นทีม 2) ความเป็นผู้นำ 3) การมีมนุษยสัมพันธ์ 4) การสื่อสาร 5) ความรับผิดชอบ 6) การจัดการตนเอง และ 7) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และผลการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า โมเดลการวัดทักษะทางสังคมที่ได้จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

คำสำคัญ: ทักษะทางสังคม, นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ, ประเภทวิชาพาณิชยกรรม

A Study of Social Skills among Vocational Certificate Students Majoring in Commerce: A Mixed Methods Research

Ladda Sangphet, Sorrapong Chareonkittayawut, Natkrittta Ngammeerit

Faculty of Education, Burapha University

Email: jiff30@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this mixed methods research were to explore the component of social skills among vocational certificate students majoring in commerce in Chonburi Province, Thailand, and to investigate the goodness of fit of the social skill model with the empirical data. The mixed methods research was divided into two main phases: a qualitative phase followed by a quantitative phase. In Phase I, the qualitative research was conducted to investigate the component of social skills among vocational certificate students majoring in commerce in Chonburi Province. Data was collected from three college directors/deputy directors and four commerce teachers through an in-depth interview. Data obtained from a qualitative interview were rich and data saturation was achieved. Thematic analysis was utilized for qualitative data analysis. Phase II was the quantitative research which was to examine the consistency of the qualitative findings with quantitative data. Data was collected from vocational certificate students majoring in commerce who were currently enrolled in private vocational colleges in Chonburi Province in the academic year 2018. The research instrument was a questionnaire developed from the qualitative findings (Phase I). Data obtained from the survey was analyzed by using the second-order confirmatory factor analysis (CFA).

The qualitative research finding based on the thematic analysis revealed that the desirable social skills among vocational certificate students majoring in commerce consisted of seven main components: (i) teamwork, (ii) leadership, (iii) interpersonal relation, (iv) communication, (v) responsibility, (vi) self-management, and (vii) empathy. Furthermore, the quantitative research findings based on the second-order confirmatory factor analysis (CFA) revealed that the measurement model of social skills derived from the qualitative finding acceptably fitted with the empirical data.

Keywords: social skills, vocational certificate students, commerce

ความสำคัญของการวิจัย

การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2556) จึงได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติไว้ว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ พฤติกรรมลักษณะนิสัยและทักษะทางปัญญา ประการที่สอง คุณลักษณะด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป คุณลักษณะด้านนี้ เกี่ยวข้องกับความ รู้และทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนและการปฏิบัติงาน ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และประการที่สาม คุณลักษณะด้านสมรรถนะวิชาชีพ การประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง

อย่างไรก็ดี การผลิตกำลังคนทางด้านอาชีวศึกษาและวิชาชีพของประเทศไทย พบว่า แรงงานของประเทศส่วนใหญ่ยังคงประสบกับปัญหาการขาดแคลนของทักษะด้านสังคมหรือที่เรียกว่า “Soft skills” ซึ่งหากพิจารณาอย่างผิวเผินอาจมองว่าทักษะดังกล่าวดูเหมือนว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกับงานหรือผลิตภาพของงานแต่อย่างใด แต่ทักษะดังกล่าวถือได้ว่าเป็นตัวที่ส่งเสริมให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทักษะทางวิชาชีพ (Hard Skills) อาทิ ทักษะการสื่อสาร การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม และความเป็นผู้นำ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) ด้วยเหตุนี้ ทักษะดังกล่าวจึงถือได้ว่าเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่สนับสนุนและเกื้อกูลกัน และไม่สามารถแยกออกในชีวิตการทำงานในตลาดแรงงานได้ (Elliot, 2001) ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องพัฒนาทั้งทักษะทางวิชาชีพและทักษะทางสังคมควบคู่กันไป เพื่อให้บุคคลมีศักยภาพอย่างเต็มที่และมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ที่ตลาดแรงงานต้องการบุคลากรที่ต้องมีทักษะทางสังคมที่ค่อนข้างสูง เพื่อให้การทำงานหรือการดำเนินงานทางธุรกิจประสบความสำเร็จ และสร้างให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพพร้อมกันกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญดังกล่าวในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในจังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก เพื่อค้นหาองค์ประกอบทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม และประการที่สอง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลการวัดทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จังหวัดชลบุรี (ตามผลที่ได้ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตกำลังคนในสายอาชีวศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมคุณลักษณะทักษะทางสังคมของผู้เรียนให้มีศักยภาพและความสามารถในการประกอบอาชีพ

ในอนาคต และตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหาองค์ประกอบทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลการวัดทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จังหวัดชลบุรี (ตามผลที่ได้ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) กับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานเชิงสำรวจ (Exploratory mixed methods research) เนื่องด้วยการศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียน

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ยังไม่มีตัวแบบบรรณกรรมหรือการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบทักษะทางสังคมในสายวิชาพาณิชยกรรมอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเริ่มต้นการศึกษาด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อค้นหาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทพาณิชยกรรม แล้วจึงตามด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลการวัดทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จังหวัดชลบุรี (จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

1) การวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพได้คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วย 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการและครูผู้สอนประเภทวิชาพาณิชยกรรม เนื่องด้วยกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์โดยตรงกับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จังหวัดชลบุรี และมีความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เข้าบัณฑิตหรือตลาดแรงงานเป็นอย่างดี ทำให้สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรมได้เป็นอย่างดี โดยที่ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ด้านการสอนประเภทวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน อย่างน้อย 10 ปี 2) มีประสบการณ์ด้านการบริหารงานประเภทวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน อย่างน้อย 10 ปี และ 3) มีประสบการณ์ด้านการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักเรียนประเภทวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน อย่างน้อย 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ คือ ผู้วิจัย เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ จำนวน 3 คน และครูผู้สอนจำนวน 4 คน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า มีความอึดตัวเป็นอย่างดี

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของกรวิจัยคุณภาพนี้ใช้การวิเคราะห์ใจความหลัก (Thematic analysis) เพื่อระบุประเด็นหลักที่สำคัญของข้อมูลในการศึกษา โดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูล 6 ขั้นตอน (Braun & Clark, 2006) ดังนี้ ขั้นแรก การทำความคุ้นเคยกับข้อมูล (Familiarizing data) ขั้นที่สอง การสร้างรหัส ขั้นที่สาม การค้นหาใจความหลัก (Searching for themes) ขั้นที่สี่ การทบทวนใจความหลัก (Reviewing themes) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องภายในชุดข้อมูลและระหว่างชุดข้อมูล เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจว่าใจความหลักที่ได้มีความสัมพันธ์อย่างแท้จริง ขั้นที่ห้า การกำหนดและตั้งชื่อใจความหลัก (Defining and naming themes) และขั้นที่หก การผลิตรายงานการวิจัย (Producing the report) โดยที่ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจะถูกนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือโดยคณะผู้วิจัย

2) การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี จำนวน 22 วิทยาลัยที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 5,974 คน โดยที่ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) สำหรับขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างตามเกณฑ์ของการวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปรไว้ว่าไม่ควรต่ำกว่า 20 เท่าต่อ 1 ตัวแปรที่สังเกตได้ ซึ่งงานวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 44 ตัวแปร (จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ) ด้วยเหตุนี้ ขนาดตัวอย่างขั้นตอนจึงมีจำนวน $44 \times 20 = 880$ ราย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามเพิ่มเติมเพื่อป้องกันอัตราการตอบกลับที่ต่ำกว่าขนาดตัวอย่างที่ได้คำนวณไว้อีก 616 ชุด ทั้งนี้ แบบสอบถามที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 1,218 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณนี้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามทักษะทางสังคมตามผลการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสอบถามทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 1) การทำงานเป็นทีม จำนวน 7 ข้อ 2) ความเป็นผู้นำ จำนวน 6 ข้อ 3) การมีมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 6 ข้อ 4) การสื่อสาร จำนวน 6 ข้อ 5) ความรับผิดชอบ จำนวน 6 ข้อ 6) การจัดการตนเอง จำนวน 7 ข้อ และ 7) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จำนวน 6 ข้อ หลังจากนั้น นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพาณิชยกรรมและจิตวิทยาจำนวน 5 ราย ผลการพิจารณา พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เป็นตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 40 ราย ผลการตรวจสอบความเที่ยง พบว่า ทุกองค์

ประกอบมีค่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ครอนบาคตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป และผลการตรวจสอบอำนาจจำแนกของข้อคำถาม พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่า 0.20 ด้วยเหตุนี้ ข้อคำถามที่สร้างขึ้นมานั้นมีความเหมาะสมเป็นอย่างดีที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความเบ้ ค่าความโด่ง (และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันอันดับที่สอง ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ MPLUS

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถจำแนกออกเป็น 2 ส่วน ตามระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จังหวัดชลบุรี ด้วยการวิเคราะห์ที่ใจความหลัก พบว่า ทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

องค์ประกอบแรก: การทำงานเป็นทีม (Teamwork)

การทำงานเป็นทีมเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม กล่าวคือ การทำงานเป็นทีมเป็นคุณลักษณะสำคัญในการทำงานร่วมกันของสมาชิกทุกคนในทีม โดยที่สมาชิกในทีมต้องทำหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย และสมาชิกในทีมต้องมีส่วนร่วมในการทำงาน และแสดงความคิดเห็นในทีมและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อใช้ในการตัดสินใจร่วมกัน อันนำไปสู่การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผลการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดของการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 1) การยอมรับฟังความคิดเห็นของทีม 2) การเคารพการตัดสินใจในเสียงส่วนใหญ่ 3) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วมกับทีม 4) การทำงานร่วมกันกับผู้อื่นจนสำเร็จลุล่วง 5) การรับผิดชอบงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 6) การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาให้กับทีม 7) การเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

องค์ประกอบที่สอง: ความเป็นผู้นำ (Leadership)

ความเป็นผู้นำเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม กล่าวคือ ความเป็นผู้นำเป็นคุณลักษณะความสามารถของบุคคลในการกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีไหวพริบในการทำงาน รวมทั้ง มีความสามารถในการโน้มน้าว ติดต่อประสานงานกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดของความเป็นผู้นำ ประกอบด้วย 1) การได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น 2) การติดต่อประสานงานร่วมกับผู้อื่น 3) การโน้มน้าวผู้อื่นให้ร่วมงาน 4) การเจรจาต่อรองกับผู้อื่น 5) การกล้าแสดงความคิดเห็นหรือมุมมองที่แตกต่าง และ 6) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

องค์ประกอบที่สาม: มนุษย์สัมพันธ์ (Interpersonal Relationship)

มนุษย์สัมพันธ์เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม กล่าวคือ มนุษย์สัมพันธ์เป็นคุณลักษณะของบุคคลในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในตนเอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม อาทิ การมีมารยาททางสังคม หรือการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น รวมทั้งการดำเนินชีวิตประจำวันที่ทำให้ผู้อื่นประทับใจและพึงพอใจในตัวบุคคล เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในเชิงบวก ผลการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดของมนุษย์สัมพันธ์ ประกอบด้วย 1) ความร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส และเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย 2) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 3) การอ่อนน้อมถ่อมตน 4) การติดต่อประสานงานกับบุคคล/องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และ 6) การแสดงออกถึงความเป็นมิตรกับผู้อื่น

องค์ประกอบที่สี่: การสื่อสาร (Communication)

การสื่อสารเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม กล่าวคือ การสื่อสารเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสาร ประสานงานกับบุคคลอื่นทั้งในองค์กรและในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยบุคคลนั้นจำเป็นต้องมีความสามารถในการสื่อสารทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ต่าง ๆ กับบุคคลหลายระดับ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกและประสบการณ์ของตนเองให้ผู้รับสารมีความเข้าใจตรงกับผู้ส่งสาร อันส่งผลทำให้เกิดการตอบสนองระหว่างกัน รวมถึงความสามารถของบุคคลในการสื่อสารได้หลากหลายภาษา ผลการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดของการสื่อสาร ประกอบด้วย ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการสื่อสารได้หลายภาษา และการสื่อสารกับบุคคลได้หลายระดับได้อย่างเหมาะสม

องค์ประกอบที่ห้า: ความรับผิดชอบ (Responsibility)

ความรับผิดชอบเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม กล่าวคือ ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ในการปฏิบัติตนตามหน้าที่ด้วยความสนใจ เอาใจใส่ ละเอียดรอบคอบ และตรงตามเวลาที่กำหนด รวมทั้ง การกล้ายอมรับผลจากการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ผลการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดของความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย 2) การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง 3) การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี 4) ความรับผิดชอบต่องานตามเวลาที่กำหนด 5) ความรับผิดชอบต่อความผิดพลาดที่เกิดขึ้น และ 6) ความรับผิดชอบต่อคำพูด

องค์ประกอบที่หก: การจัดการตนเอง (Self-management)

การจัดการตนเองเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ผลการศึกษาชี้ชัดว่า การจัดการตนเองเป็นคุณลักษณะของบุคคลในการกำกับ หรือควบคุมตนเอง ทั้งการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือแนวปฏิบัติของสังคม นอกจากนี้ การจัดการอารมณ์ยังเป็นคุณสมบัติหนึ่งในการจัดการตนเอง ให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่ถูกบีบคั้นหรือกดดันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดของการจัดการตนเอง ประกอบด้วย 1) การแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม 2) การจัดการอารมณ์ตนเอง 3) การจัดการความเครียดของตนเองได้อย่างเหมาะสม 4) การรับมือกับภาวะที่กดดัน 5) การกล้าเผชิญหน้ากับปัญหา 6) การมีระเบียบวินัยในตนเอง และ 7) การปฏิบัติตามกฎระเบียบองค์กร/หน่วยงานหรือสังคม

องค์ประกอบที่เจ็ด: การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy)

การเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม กล่าวคือ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นคุณลักษณะของบุคคลในการรับรู้และเข้าถึงความรู้สึกของผู้อื่น เมื่อผู้อื่นรู้สึกทุกข์ใจหรือประสบปัญหา รวมทั้งสามารถแสดงออกให้เห็นถึงการให้กำลังใจ หรือให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานหรือบุคคลอื่นให้ได้รับรู้ถึงความห่วงใยและเอาใจใส่ด้วยความเต็มใจหรือความสมัครใจ ผลการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดของการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ประกอบด้วย 1) การใส่ใจถึงความรู้สึกคนรอบข้าง 2) การช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ร้องขอ 3) การมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันผู้อื่น 4) การให้กำลังใจกับบุคคลรอบข้าง 5) การให้คำแนะนำและคำปรึกษากับผู้อื่น และ 6) การปลอบและให้กำลังใจ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดทักษะทางสังคม

ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม (หลังการปรับโมเดล) ตามผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า โมเดลการวัดทักษะทางสังคมมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังพิจารณาจากค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 2604.44 ณ องศาความเป็นอิสระเท่ากับ 886 ($p < .01$) ค่าไคสแควร์หารด้วยองศาความเป็นอิสระ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 2.94 ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.04 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.05 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.91 และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบของ Tucker & Lewis (TLI) เท่ากับ 0.90 (ดังตารางที่ 1)

เมื่อพิจารณาถึงค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานของโมเดลการวัดทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานการทำงานเป็นทีมมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงที่สุด ($B=0.873$) รองลงมา คือ การจัดการตนเอง ความรับผิดชอบ การมีมนุษยสัมพันธ์ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การสื่อสาร และความเป็นผู้นำ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.817 0.815 0.801 0.801 0.784 และ 0.715 ตามลำดับ

(ดังตารางที่ 1)

หากพิจารณารายละเอียดของน้ำหนักตัวชีวิตในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ตัวชีวิตการทำงาน เป็นทีมมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.501 ถึง 0.616 ตัวชีวิตความเป็นผู้นำมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.572 ถึง 0.723 ตัวชีวิตมนุษยสัมพันธ์มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.505 ถึง 0.620 ตัวชีวิตทักษะการสื่อสารมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.524 ถึง 0.692 ตัวชีวิตน้ำหนักรับผิดชอบมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.611 ถึง 0.709 ตัวชีวิตการจัดการตนเองมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.510 ถึง 0.627 และตัวชีวิตการเห็นอกเห็นใจมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.613 ถึง 0.678 (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดทักษะทางสังคม

ตัวแปร	B	SE	t	R2
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับหนึ่ง				
องค์ประกอบที่ 1: การทำงานเป็นทีม (Teamwork)				
การยอมรับฟังความคิดเห็นของทีม	0.532	0.024	21.881**	0.283
การเคารพการตัดสินใจในเสียงส่วนใหญ่	0.501	0.025	19.687**	0.251
การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วมกับทีม	0.561	0.023	24.082**	0.315
การทำงานร่วมกับผู้อื่นจนงานสำเร็จลุล่วง	0.574	0.023	24.587**	0.325
การรับผิดชอบงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	0.583	0.023	25.335**	0.340
การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาให้กับทีม	0.616	0.022	28.348**	0.379
การเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	0.552	0.024	23.418**	0.305
องค์ประกอบที่ 2: ความเป็นผู้นำ (Leadership)				
การได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น	0.572	0.023	25.278**	0.328
การติดต่อประสานงานร่วมกันกับผู้อื่น	0.604	0.022	27.936**	0.365
การโน้มน้าวผู้อื่นให้ร่วมงาน	0.677	0.019	35.577**	0.459
การเจรจาต่อรองกับผู้อื่น	0.723	0.017	41.367**	0.522
การกล้าแสดงความคิดเห็นหรือมุมมองที่แตกต่าง	0.647	0.020	32.309**	0.419
ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	0.661	0.020	33.727**	0.437
องค์ประกอบที่ 3: มนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Relation)				
ความร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใสและการเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	0.505	0.026	19.421**	0.255
การสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	0.539	0.025	21.503**	0.290
การอ่อนน้อมถ่อมตน	0.620	0.023	27.006**	0.385

ตัวแปร	B	SE	t	R ²
การติดต่อประสานงานกับบุคคล/องค์กรหรือหน่วยงาน ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ	0.599	0.023	25.732**	0.358
การเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	0.535	0.025	21.037**	0.286
การแสดงออกถึงความเป็นมิตรกับผู้อื่น	0.583	0.024	24.487**	0.340
องค์ประกอบที่ 4: การสื่อสาร (Communication)				
การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ	0.617	0.021	29.383**	0.381
การพูดอย่างมีประสิทธิภาพ	0.692	0.019	37.419**	0.479
การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ	0.691	0.019	37.235**	0.477
การเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ	0.674	0.019	35.307**	0.455
ความสามารถในการสื่อสารได้หลายภาษา	0.524	0.024	21.816**	0.275
การสื่อสารกับบุคคลหลากหลายได้เป็นอย่างดีเหมาะสม	0.577	0.022	25.820**	0.333
องค์ประกอบที่ 5: ความรับผิดชอบ (Responsibility)				
ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	0.611	0.022	28.092**	0.373
การรู้จักบทบาท หน้าที่ของตนเอง	0.627	0.021	29.614**	0.393
การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จนงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี	0.709	0.018	39.016**	0.502
ความรับผิดชอบต่องานตามเวลาที่กำหนด	0.709	0.018	39.016**	0.502
ความรับผิดชอบต่อความผิดพลาดที่เกิดขึ้น	0.624	0.021	29.810**	0.389
ความรับผิดชอบต่อคำพูด	0.622	0.021	29.329**	0.387
องค์ประกอบที่ 6: การจัดการตนเอง (Self-management)				
การแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	0.539	0.024	22.889**	0.291
การจัดการอารมณ์ของตนเอง	0.567	0.023	24.670**	0.321
การจัดการความเครียดของตนเองได้อย่างเหมาะสม	0.627	0.021	29.697**	0.393
การรับมือกับภาวะที่กดดัน	0.622	0.021	29.524**	0.387
การกล้าเผชิญหน้ากับปัญหา	0.611	0.021	28.575**	0.373
การมีระเบียบวินัยในตนเอง	0.605	0.022	27.946**	0.366
การปฏิบัติตามกฎระเบียบองค์กรหรือสังคม	0.510	0.025	20.605**	0.260

ตัวแปร	B	SE	t	R2
องค์ประกอบที่ 7: การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy)				
การใส่ใจความรู้สึกของคนรอบข้าง	0.628	0.020	31.074**	0.394
การช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ต้องรอผู้อื่นร้องขอ	0.655	0.019	33.818**	0.429
การมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันผู้อื่น	0.675	0.019	36.357**	0.456
การให้กำลังใจกับบุคคลรอบข้าง	0.678	0.018	36.653**	0.460
การให้คำแนะนำหรือคำปรึกษากับผู้อื่น	0.674	0.019	35.917**	0.454
การปลอบและให้กำลังใจ	0.613	0.021	29.487**	0.375
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง				
องค์ประกอบที่ 1 การทำงานเป็นทีม	0.837	0.018	47.177**	0.701
องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นผู้นำ	0.715	0.021	34.236**	0.511
องค์ประกอบที่ 3 การมีมนุษยสัมพันธ์	0.801	0.020	39.073**	0.641
องค์ประกอบที่ 4 การสื่อสาร	0.784	0.018	42.597**	0.614
องค์ประกอบที่ 5 ความรับผิดชอบ	0.815	0.017	46.647**	0.665
องค์ประกอบที่ 6 การจัดการตนเอง	0.817	0.018	46.326**	0.667
องค์ประกอบที่ 7 การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	0.801	0.017	47.131**	0.642
$\chi^2 = 2604.442$, $df = 886$, $p < .01$, $\chi^2/df = 2.940$, $RMSEA = 0.040$, $CFI = 0.907$, $TLI = 0.901$, $SRMR = 0.050$				

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การทำงานเป็นทีมเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่สำคัญของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งผลการวิจัยเชิงปริมาณมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ และผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัย ที่ผ่านมา อาทิ การศึกษาของฐาณรงค์ ทูเรียน (2560) และ Gresham and Elliott (2008) ที่พบว่า การทำงานเป็นทีมเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่จะต้องรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทำงานตามบทบาทและหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี หากบุคคลไม่ได้ทำงานตามบทบาทหรือหน้าที่ในฐานะหนึ่งในฟันเฟืองขององค์กรแล้ว ก็อาจส่งผลทำให้งานในส่วนร่วมล้มเหลวไปก็ย่อมได้ นอกจากนี้ การทำงานเป็นทีมครอบคลุมไปถึงการที่สมาชิกในทีมยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ และการแสดงออกถึงความคิดเห็นตนเองอย่างสร้างสรรค์ในฐานะของสมาชิกในทีม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมุ่งเน้นที่ลึกรอยุ่ร่วมกันทางสังคมหรือผลสำเร็จของงานของทีมเป็นสำคัญ (วิมลรัตน์ ลิหะสุนนท์, 2551; จุลมณี สุระโยธิน, 2554)

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การจัดการตนเองเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่สำคัญของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งผลการวิจัยเชิงปริมาณมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ และผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัย ที่ผ่านมา อาทิ การศึกษาของ Gresham & Elliott (2008) และ Freitas & Prette (2015) ที่ชี้ชัดว่า การจัดการตนเองเป็นคุณลักษณะที่บุคคลที่สามารถควบคุมตนเองหรือกำกับตนเองได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ปฏิบัติตนให้เป็นไปตามบรรทัดฐาน แนวปฏิบัติ หรือกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้ มากไปกว่านั้น การจัดการตนเองยังเป็นคุณสมบัติที่บ่งบอกถึงความสามารถในการเผชิญกับสถานการณ์ที่ถูกบีบคั้นหรือแรงกดดันได้อย่างเหมาะสม อันส่งผลทำให้สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่คุณลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินการทางธุรกิจที่ต้องมีการติดต่อประสานงาน หรือให้บริการแก่ลูกค้า

3. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความรับผิดชอบเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่สำคัญของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งผลการวิจัยเชิงปริมาณมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ และผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมา อาทิ การศึกษาของวาสนา ชัตติยวงษ์ และชนาธิป พรกุล (2559) ฐานรงค์ ทูเรียน (2560) Gresham & Elliott (2008) และ Freitas & Prette (2015) ที่บ่งชี้ว่าความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่รับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และความรับผิดชอบต่อทั้งตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ ความรับผิดชอบยังรวมไปถึงการปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยกระตือรือร้นและเอาใจใส่อย่างละเอียดถี่ถ้วน และมุ่งมั่นที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตรงตามเวลาที่กำหนด รวมไปถึง กล้าหาญที่จะยอมรับผิดและรับชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำ (อัจฉรา ไชยูปถัมภ์, 2550; ชยากร นรินทร์หงษ์ทอง, 2552)

4. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การมีมนุษยสัมพันธ์เป็นหนึ่งในคุณลักษณะของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งผลการวิจัยเชิงปริมาณ มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ และผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมา อาทิ การศึกษาของจุลฉวี สุระโยธิน (2554) และวารินทร์ พันเพ็ญฟู (2557) ที่ระบุว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นคุณลักษณะของบุคคลในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม นั่นคือ เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการครองใจคน ดังนั้น มนุษยสัมพันธ์จึงมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม ช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดี ทำให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ และมีความสำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการทำงานของบุคคลและหน่วยงาน

5. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นหนึ่งในคุณลักษณะของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งผลการวิจัยเชิงปริมาณมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ และผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบในทำนองเดียวกัน ดังเช่นการศึกษา Gresham & Elliott (2008) โดยที่ผลจากวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ชี้ชัดว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมจำเป็นต้องมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย ให้ความสำคัญในเรื่องการมีน้ำใจ แบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จ และ

สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวีร์ เมฆวิสัย (2558) ที่ระบุว่า ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสงบสุขให้สังคม และทำให้เกิดพฤติกรรมการช่วยเหลือ การสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น และการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอีกด้วย

6. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การสื่อสารเป็นหนึ่งในคุณลักษณะของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งผลการวิจัยเชิงปริมาณมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ และผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาที่พบในทำนองเดียวกัน อาทิ การศึกษาของวาสนา ชัดติวงษ์ และชนาธิป พรกุล (2559) วรพรรณ กระจ่าทอง (2559) และ Gresham & Elliott (2008) ที่พบว่า การสื่อสารมีความสำคัญในการติดต่อ ประสานงานกับบุคคลอื่น ทั้งในองค์กร ดังนั้น บุคคลจึงจำเป็นต้องมีความสามารถและทักษะในการสื่อสารทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในกลุ่มคนหลากหลายระดับหรือบุคคลที่มีความแตกต่างจากตนเองได้ อีกทั้งบุคคลจำเป็นต้องเลือกใช้ทักษะต่าง ๆ ในการสื่อสารในรูปแบบที่เหมาะสม นอกจากนี้ การสื่อสารยังเป็นการสื่อสารในการเข้ากับผู้อื่นและเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิตประจำวันทั่วไปหรือวิถีชีวิตในการทำงาน นอกจากนี้ การทำงานในโลกที่ไร้พรมแดน ดังเช่นปัจจุบันยังคาดหวังให้บุคคลมีทักษะและความสามารถในการสื่อสารได้หลากหลายภาษาและการสื่อสารกับบุคคลได้หลายระดับอีกด้วย

7. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความเป็นผู้นำเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่สำคัญของทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งผลการวิจัยเชิงปริมาณมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมา อาทิ การศึกษาของชยากร นรินทร์หงษ์ทอง (2552) และฐานรงค์ ทูเรียน (2560) ที่ระบุว่า ความเป็นผู้นำเป็นคุณลักษณะของบุคคลแสดงออกถึงการคิด การกระทำ และการตัดสินใจอย่างเหมาะสมและชาญฉลาดในสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจน เป็นคุณลักษณะที่บุคคลมีไหวพริบปฏิภาณในการทำงาน ความสามารถในการโน้มน้าว และการเจรจาต่อรองเพื่อแก้ไขและยุติความขัดแย้ง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ชรภรณ์ ชัชวาลชาอุษณกิจ (2557) ที่ระบุว่า ผู้นำต้องมีความรู้ความสามารถที่สูง ควบคู่กับการมีทักษะทางสังคมในการติดต่อสื่อสาร และการขอความร่วมมือจากผู้อื่น ที่เป็นบุคคลภายในองค์กร รวมทั้งยังจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นต่อบุคคลภายนอกหน่วยงานอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะทางสังคม ชี้ให้เห็นองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะทางสังคมและนำหนักในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอน ผู้บริหาร หรือหน่วยงานทางการศึกษา ที่สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ให้ตอบสนองต่อความ

ต้องการของตลาดแรงงาน และพร้อมในการประกอบอาชีพในอนาคตผลการวิจัยในครั้งนี้ชี้ชัดว่า การพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ควรมุ่งเน้น หรือสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของการทำงานเป็นทีมเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ครูผู้สอนหรือคณาจารย์ รวมไปถึงหน่วยงานทางการศึกษาหรือสถาบันทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตอาชีวศึกษา ยังควรมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะในการจัดการตนเอง ความรับผิดชอบ การมนุษยสัมพันธ์ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การสื่อสาร และความเป็นผู้นำ ควบคู่กับการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นที่ศึกษาองค์ประกอบทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรมเป็นหลัก ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปอาจต่อยอดประเด็นการวิจัยที่มีความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น อาทิ การศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุในการพัฒนาทักษะทางสังคมหรือการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม เป็นต้น

2. การวิจัยครั้งนี้เน้นที่ศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรมในภาพรวม ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรมในสาขาย่อย ๆ อาทิ การวิเคราะห์ทุกกลุ่ม องค์ประกอบทักษะทางสังคมระหว่างนักเรียนประเภทวิชาบัญชีการตลาดและคอมพิวเตอร์ธุรกิจ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2556*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

จุลฉณี สุระโยธิน. (2554). *ผลการจัดกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันทางอินเทอร์เน็ต ด้วยการเขียนสะท้อนความคิดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชยากร นรินทร์หงษ์ทอง. (2552). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีต่อทักษะทางสังคมและพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐานรงค์ ทุเรียน. (2560). *ผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เพ็ชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนิกิจ. (2557). *ภาวะผู้นำองค์กรและการจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงพยาบาลรัฐ*. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 7(2), 12-25.
- วารินทร์ ฟันเฟื่องฟู. (2557). *การศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์, 16(1), 94-102 .
- วาสนา ขัตติยวงษ์ และชนาธิป พรกุล. (2559). *การพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักศึกษา*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 8(1), 43-48.
- วิมลรัตน์ ลิทะสุนนท์. (2551). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่ม*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการมัธยมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีร์ เมฆวิไลย์. (2558). *การศึกษาผลกระทบของความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ: ปραกฏการณ์ดาบสองคมในการให้การปรึกษา*. วารสารจิตวิทยาคลินิก, 46(2), 25-51.
- วรพรรณ กระต่ายทอง. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของนักศึกษา*. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 11(2), 142-165.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *โครงการศึกษาเพื่อทบทวนความต้องการกำลังคนเพื่อใช้วางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ*. กรุงเทพฯ: พรักหวาน.
- อัจฉรา ไชยูปถัมภ์. (2550). *การพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนิสิตนักศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology, 3(2), 77-101.*
- Elliot, S. N. (2001). *New directions in social skills assessment and intervention for elementary and middle school students*. Exceptionality, 9(1), 19-32.
- Freitas, A., & Prette, D. (2015). *Social skills rating system-Brazilian version: New exploratory and confirmatory factorial analyses*. Avances en Psicologia Latinoamericana/ Bogota (Colombia), 33(1), 135-156.
- Gresham, F. M., & Elliott, S. N. (2008). *Social skills improvement system rating scales manual*. Retrieved from <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0734282910>